T009 A HÀM IX (04) Q33-39-Đẳng Pháp-1

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

KINH TAÊNG NHAÁT A-HAØM QUYEÅN 33

Phaåm 39: ÑAÚNG PHAÙP

KINH SOÁ 11

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Tyø-kheo thaønh töïu baûy phaùp, ôû trong hieän taïi thoï laïc voâ cuøng, muoán döùt saïch caùc laäu, cuõng coù theå ñöôïc. Nhöõng gì laø baûy phaùp? ÔÛ ñaây, Tyø-kheo bieát phaùp, bieát nghóa, bieát thôøi, laïi coù theå töï bieát, laïi coù theå bieát ñuû, laïi bieát vaø ñaïi chuùng, quaùn saùt ngöôøi2. Ñoù goïi laø baûy phaùp. Sao goïi laø Tyø-kheo bieát phaùp? ÔÛ ñaây, Tyø-kheo bieát phaùp laø chæ Kheá kinh, Kyø-daï, Keä, Nhaân duyeân, Ví duï, Baûn maït, Quaûng dieãn, Phöông ñaúng, Vò taèng höõu, Quaûng phoå, Thoï quyeát, Sinh kinh. Tyø-kheo khoâng bieát phaùp, khoâng bieát möôøi hai boä kinh, ñoù chaúng phaûi laø Tyø-kheo. Vì Tyø-kheo naøy coù theå hieåu roõ phaùp neân goïi laø bieát phaùp. Nhö vaäy, Tyø- kheo hieåu roõ phaùp. Sao goïi laø Tyø-kheo bieát nghóa? ÔÛ ñaây, Tyø-kheo bieát yù thuù cuûa Nhö Lai, hieåu roõ nghóa saâu, khoâng coù ñieàu gì nghi ngôø. Tyø-kheo khoâng hieåu nghóa, ñoù chaúng phaûi laø Tyø- kheo. Vì Tyø-kheo naøy coù theå bieát nghóa saâu neân goïi laø hieåu nghóa. Nhö vaäy, Tyø-kheo coù theå phaân bieät nghóa. Sao goïi laø Tyø-kheo bieát thôøi nghi? ÔÛ ñaây, Tyø-kheo bieát thôøi tieát khi neân tu Quaùn thì tu Quaùn, khi neân tu Chæ thì tu Chæ, neân im laëng bieát im laëng, neân ñi bieát ñi, neân tuïng bieát tuïng, neân trao ngöôøi tröôùc lieàn trao cho ngöôøi tröôùc, neân noùi bieát noùi. Tyø-kheo khoâng bieát nhöõng vieäc aáy, khoâng bieát thích hôïp tu Chæ, tu Quaùn, tieán, döøng, ñoù chaúng phaûi laø Tyø- kheo. Tyø-kheo bieát thôøi tieát aáy thì khoâng ñeå maát thôøi cô thích hôïp, ñoù goïi laø bieát tuøy thôøi thích hôïp. Tyø-kheo nhö vaäy laø bieát thôøi nghi. Sao goïi laø Tyø-kheo coù theå söûa mình? ÔÛ ñaây, Tyø-kheo coù theå töï bieát mình, nay ta coù söï thaáy, nghe, nghó, bieát naøy, coù trí tueä nhö vaäy,3 ñi, böôùc, tieán, döøng thöôøng theo chaùnh phaùp. Tyø-kheo khoâng theå töï bieát thích öùng theo trí tueä maø ra, vaøo, ñi, ñeán, ñoù chaúng phaûi laø Tyø-kheo. Vì Tyø-kheo naøy coù theå töï tu, tieán, döøng ñeàu thích hôïp, ñaây goïi laø töï bieát tu döôõng. Ñoù goïi laø Tyø-kheo töï bieát mình.

1. Paøli, A.VII. 68 Dhammaóóuø (R.iv. 113). Haùn, Trung, kinh 1. 2. Paøli: Dhammaóóuø (bieát phaùp), atthaóóuø (bieát nghóa), attaóóuø (bieát mình), mattaóóuø (bieát tieát ñoä), kaølaóóuø (bieát thôøi), parisaóóuø (bieát ñaïi chuùng), puggalaparoparaóóuø (bieát söï cao thaáp cuûa ngöôøi). Trung, k.1: Tri phaùp , tri nghóa , tri thôøi , tri tieát , tri kyõ , tri chuùng , tri nhaân thaéng nhö . 3. Trung, ibid.: Tyø-kheo bieát mình: “Ta coù tín, giôùi, thí, vaên, hueä nhö vaäy…” Paøli: Bhikkhu attaønaö jaønaøti– ‘ettakomhi saddhaøya sìlena sutena caøgena paóóaøya paæibhaønenaø’ti.

Sao goïi laø Tyø-kheo bieát vöøa ñuû? ÔÛ ñaây, Tyø-kheo coù theå töï ñieàu hoøa vieäc nguû nghæ, tænh thöùc, ngoài, naèm, kinh haønh, caùch tieán döøng, ñeàu coù theå bieát döøng ñuùng luùc. Tyø-kheo khoâng theå bieát nhöõng vieäc aáy thì chaúng phaûi laø Tyø-kheo. Vì Tyø-kheo naøy hieåu roõ nhöõng vieäc naøy neân goïi laø bieát ñuû. Tyø-kheo nhö vaäy goïi laø Tyø-kheo bieát vöøa ñuû. Sao goïi laø Tyø-kheo bieát vaøo ñaïi chuùng? ÔÛ ñaây, Tyø-kheo phaân bieät ñaïi chuùng: Ñaây laø doøng Saùt-lôïi, ñaây laø chuùng Baø-la-moân, ñaây laø chuùng Tröôûng giaû, ñaây laø chuùng Sa-moân. Ta neân duøng phaùp naøy môùi thích hôïp vôùi chuùng aáy, neân noùi hay neân im laëng, taát caû ñeàu bieát. Tyø-kheo khoâng bieát vaøo chuùng, ñoù chaúng phaûi laø Tyø-kheo. Vì Tyø-kheo aáy bieát vaøo ñaïi chuùng neân goïi laø bieát vaøo chuùng. Ñoù goïi laø Tyø-kheo bieát vaøo ñaïi chuùng. Sao goïi laø Tyø-kheo bieát caên nguyeân moïi ngöôøi? Tyø-kheo neân bieát coù hai haïng ngöôøi. Nhöõng gì laø hai? Hoaëc coù moät ngöôøi muoán ñeán giaø-lam ñeå thaân caän Tyø-kheo; ngöôøi thöù hai khoâng thích ñeán ñoù gaëp gôõ Tyø-kheo. Ngöôøi muoán ñeán trong vöôøn kia, thaân caän Tyø- kheo, laø ngöôøi toái thöôïng. Naøy Tyø-kheo, laïi coù hai haïng ngöôøi. Nhöõng gì laø hai? Moät ngöôøi, tuy ñeán choã Tyø- kheo song khoâng tuøy thích hôïp maø hoûi; ngöôøi thöù hai cuõng khoâng ñeán trong chuøa gaëp Tyø- kheo. Ngöôøi ñeán chuøa kia laø hôn heát. Naøy Tyø-kheo, laïi coù hai haïng ngöôøi. Nhöõng gì laø hai? Moät ngöôøi, ñeán choã Tyø-kheo tuøy thích hôïp maø hoûi; ngöôøi thöù hai, hoï khoâng ñeán choã Tyø-kheo hoûi ñieàu thích hôïp. Ngöôøi ñeán chuøa kia laø ñeä nhaát toái toân, vöôït leân treân ngöôøi kia. Naøy Tyø-kheo, laïi coù hai haïng ngöôøi. Nhöõng gì laø hai? Moät ngöôøi ñeán choã Tyø-kheo heát loøng nghe phaùp; ngöôøi thöù hai khoâng ñeán choã Tyø-kheo, khoâng heát loøng nghe phaùp. Ngöôøi (heát loøng nghe phaùp) kia laø ngöôøi hôn heát. Naøy Tyø-kheo, laïi coù hai haïng ngöôøi. Nhöõng gì laø hai? Coù moät ngöôøi, coù theå quaùn saùt phaùp, thoï trì, ñoïc tuïng; ngöôøi thöù hai, hoï khoâng theå thoï trì, ñoïc tuïng. Ngöôøi coù theå thoï trì kia, laø ñeä nhaát toái thöôïng. Naøy Tyø-kheo, laïi coù hai haïng ngöôøi. Nhöõng gì laø hai? Coù moät ngöôøi nghe phaùp lieàn hieåu nghóa; ngöôøi thöù hai, hoï nghe phaùp maø khoâng hieåu nghóa. Ngöôøi naøy laø toái thöôïng. Naøy Tyø-kheo, laïi coù hai haïng ngöôøi. Nhöõng gì laø hai? Coù moät ngöôøi, nghe phaùp lieàn thaønh töïu phaùp tuøy phaùp; ngöôøi thöù hai, hoï khoâng nghe phaùp, khoâng thaønh töïu phaùp tuøy phaùp. Ngöôøi nghe phaùp kia, thaønh töïu phaùp tuøy phaùp. Ngöôøi naøy laø toái toân ñeä nhaát. Naøy Tyø-kheo, laïi coù hai ngöôøi. Nhöõng gì laø hai? Moät ngöôøi, nghe phaùp coù theå kham nhaãn tu haønh, phaân bieät hoä trì chaùnh phaùp; ngöôøi thöù hai khoâng theå kham nhaãn tu haønh phaùp kia. Ngöôøi coù theå kham nhaãn tu haønh phaùp kia, laø toái toân ñeä nhaát. Gioáng nhö boø coù laïc, do laïc coù toâ, do toâ coù ñeà hoà laø toái toân ñeä nhaát khoâng gì baèng. ÔÛ ñaây cuõng vaäy, neáu ngöôøi naøo coù theå tu haønh thì ngöôøi naøy laø toái ñeä nhaát, khoâng ai saùnh kòp. Ñoù goïi laø Tyø-kheo quaùn saùt caên nguyeân cuûa ngöôøi. Neáu coù ngöôøi naøo khoâng roõ ñieàu naøy thì chaúng phaûi laø Tyø-kheo. Vì Tyø-kheo kia nghe phaùp, phaân bieät nghóa noù, ñoù laø toái thöôïng. Tyø-kheo nhö vaäy laø bieát quaùn saùt caên nguyeân cuûa ngöôøi. Neáu coù Tyø-kheo naøo thaønh

töïu baûy phaùp naøy, ngay trong hieän phaùp an laïc voâ vi, yù muoán ñoaïn tröø laäu cuõng khoâng khoù khaên. Cho neân, Tyø-kheo, haõy tìm caàu phöông tieän thaønh töïu baûy phaùp naøy. Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 24

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn caây Caáp coâ ñoäc, röøng Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Caây Truù ñaïc5 treân trôøi Tam thaäp tam coù goác doïc ngang naêm möôi do-tuaàn, cao moät traêm do-tuaàn, boùng raâm che Ñoâng, Taây, Nam, Baéc naêm möôi do-tuaàn. Trôøi Tam thaäp tam vui chôi nhau ôû ñoù boán thaùng. Tyø-kheo neân bieát, ñeán moät luùc hoa laù caây Truù ñaïc aáy uùa vaøng, rôi ruïng treân maët ñaát. Chö Thieân baáy giôø thaáy ñieàm öùng naøy, taát caû ñeàu hoan hyû, tình vui phaùt sinh: “Caây naøy khoâng bao laâu seõ sinh ra hoa ñaày trôû laïi.” Tyø-kheo neân bieát, ñeán moät luùc hoa cuûa caây naøy taát caû ñeàu rôi ruïng xuoáng ñaát. Baáy giôø, trôøi Tam thaäp tam laïi caøng hoan hyû töï baûo vôùi nhau raèng: “Caây naøy khoâng bao laâu seõ trôû thaønh maøu tro.” Tyø-kheo neân bieát, qua moät thôøi gian nöõa caây aáy lieàn thaønh maøu tro. Luùc naøy, trôøi Tam thaäp tam thaáy caây naøy bieán thaønh maøu tro roài, loøng raát vui möøng töï baûo vôùi nhau raèng: “Nay, caây naøy ñaõ bieán maøu tro, khoâng laâu seõ naåy choài.”6 Baáy giôø, trôøi Tam thaäp tam thaáy caây Truù ñoä naøy ñaõ naåy choài, khoâng bao laâu nöõa seõ sinh nuï. Baáy giôø, trôøi Tam thaäp tam thaáy roài, chö Thieân laïi hoan hyû: “Hoâm nay caây naøy ñaõ sinh nuï, khoâng bao laâu laïi seõ nôû ñaày.” Tyø-kheo neân bieát, trôøi Tam thaäp tam thaáy roài, caây naøy töø töø nôû ñaày, loøng chö Thieân ñeàu hoan hyû: “Caây naøy ñaõ daàn daàn nôû ñaày, khoâng laâu seõ ñính ñaày hoa.” Tyø-kheo neân bieát, ñeán moät luùc caây aáy nôû ñaày khaép, loøng chö Thieân taát caû ñeàu hoan hyû: “Hoâm nay, caây naøy nôû ñaày hoa.” Baáy giôø, höông cuûa noù bay ngöôïc gioù trong voøng traêm do-tuaàn, khoâng ñaâu khoâng nghe muøi thôm. Baáy giôø, chö Thieân cuøng nhau vui chôi ôû ñoù boán thaùng, vui khoâng theå noùi heát. ÔÛ ñaây cuõng vaäy, ñeä töû Hieàn thaùnh khi phaùt yù muoán xuaát gia hoïc ñaïo, cuõng gioáng nhö caây naøy baét ñaàu muoán uùa ruïng laù. Laïi nöõa, ñeä töû Hieàn thaùnh xaû boû vôï con, taøi saûn, vôùi loøng tin kieân coá caïo boû raâu toùc, xuaát gia hoïc ñaïo, gioáng nhö laù caây kia ruïng xuoáng ñaát. Tyø-kheo neân bieát, ñeä töû Hieàn thaùnh khoâng töôûng tham duïc, tröø phaùp baát thieän, nieäm giöõ hoan hyû, chí an truù Sô thieàn, nhö caây Truù ñaïc thaønh maøu tro. Laïi nöõa, ñeä töû Hieàn thaùnh coù giaùc, coù quaùn,7 noäi tónh,8 coù hoan hyû, chuyeân chuù nhaát taâm, khoâng giaùc, khoâng quaùn, taâm an truù Nhò thieàn, nhö caây kia naåy choài. Laïi nöõa, ñeä töû Hieàn thaùnh, voâ nieäm,9 maø coù xaû10 töï bieát thaân coù laïc, ñieàu maø chö Hieàn thaùnh mong caàu, xaû* nieäm ñaày ñuû, taâm an truù Tam thieàn, gioáng nhö caây kia sinh nuï.

4. Paøli, A.VII. 69. Paørichattaka. Haùn, Trung, kinh 2. 5. Truù ñaïc thoï . Paøli: Parichattaka. 6. Sinh la voõng . Paøli: Jaølakajaøta. Haùn hieåu laø jaøla-jaøta: Sinh löôùi, thay vì jaølaka-jaøta, sinh choài non. 7. Giaùc, quaùn, hay taàm töù (Paøli: Vitakka-vicaøra), baûn Haùn cheùp nhaàm. Sô thieàn coù giaùc, coù quaùn, hay coù taàm coù töù (Paøli: Savitakkaö savicaøraö); nhöng Nhò thieàn khoâng coù giaùc-quaùn, hay khoâng coù taàm töù (Paøli: Avitakkaö avicaøraö). 8. Nguyeân Haùn: Töùc noäi . Phaùp uaån (tr. 482a): Noäi ñaúng tònh . Paøli: Vuøpasama. 9. Ñeå baûn cheùp soùt chöõ voâ. TNM: Voâ nieäm. Phaùp uaån, ibid.: Ly hyû. Tam thieàn khoâng hyû, neân goïi laø “Ly hyû dieäu laïc ñòa”. Paøli: Pìtiyaø ca viraøgaø. 10. Ñeå baûn: Höõu hoä . Phaùp Uaån, ibid.: Truù xaû .

Laïi nöõa, ñeä töû Hieàn thaùnh ñaõ heát khoå laïc, saàu öu tröôùc ñoù khoâng coøn, khoâng khoå, khoâng laïc, xaû* nieäm thanh tònh, chí an truù ôû Töù thieàn, gioáng nhö caây kia daàn daàn môû ñaày. Laïi nöõa, ñeä töû Hieàn thaùnh döùt saïch höõu laäu, thaønh voâ laäu, taâm giaûi thoaùt, trí tueä giaûi thoaùt, ôû trong hieän phaùp töï thaân chöùng ngoä, nhö thaät bieát raèng, sinh töû ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, vieäc caàn laøm ñaõ xong, khoâng coøn taùi sinh nöõa, ñieàu ñoù gioáng nhö caây kia nôû hoa ñaày khaép. Baáy giôø, höông giôùi ñöùc cuûa ñeä töû Hieàn thaùnh nghe khaép boán phöông, khoâng ai khoâng ca ngôïi. Trong boán thaùng töï höôûng vui thích, taâm an truù Töù thieàn, baûn haïnh ñaày ñuû. Cho neân, caùc Tyø-kheo, haõy tìm caàu phöông tieän thaønh töïu höông giôùi ñöùc. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 311

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Nay Ta seõ noùi baûy duï veà nöôùc. Con ngöôøi cuõng nhö vaäy. Haõy laéng nghe! Laéng nghe vaø suy nghó kyõ! Caùc Tyø-kheo ñaùp: –Thöa vaâng, Theá Toân. Theá Toân baûo: –Sao goïi laø baûy duï veà nöôùc maø töïa ngöôøi? Gioáng nhö coù ngöôøi chìm ôû ñaùy nöôùc; laïi coù ngöôøi taïm ngoi khoûi nöôùc roài laïi chìm xuoáng; coù ngöôøi noåi leân khoûi nöôùc roài nhìn xem; laïi coù ngöôøi noåi leân khoûi nöôùc roài ñöùng yeân; coù ngöôøi bôi ñi trong nöôùc; coù ngöôøi noåi leân khoûi nöôùc roài muoán ñeán bôø kia; laïi coù ngöôøi ñaõ ñeán bôø kia. Naøy caùc Tyø-kheo, ñoù goïi laø baûy vieäc duï veà nöôùc xuaát hieän ôû ñôøi. Sao goïi laø ngöôøi chìm döôùi ñaùy nöôùc khoâng noåi leân ñöôïc? ÔÛ ñaây, hoaëc coù ngöôøi maø toaøn theå ñaày khaép phaùp baát thieän, traûi qua nhieàu kieáp, khoâng theå chöõa trò. Ñoù goïi laø ngöôøi chìm döôùi ñaùy nöôùc. Sao goïi laø ngöôøi naøo noåi leân khoûi nöôùc roài chìm laïi? Hoaëc coù ngöôøi maø tín caên daàn mai moät, tuy coù phaùp laønh nhöng khoâng chaéc chaén. Thaân, mieäng, yù hoï haønh thieän, nhöng sau ñoù thaân, mieäng, yù laïi haønh phaùp baát thieän, thaân hoaïi maïng chung sinh vaøo ñòa nguïc. Ñoù goïi laø ngöôøi ra khoûi nöôùc roài chìm laïi. Sao goïi laø ngöôøi noåi leân khoûi nöôùc roài nhìn xem? ÔÛ

ñaây, hoaëc coù ngöôøi coù tín thieän caên, nhöng haønh vi cuûa thaân, khaåu, yù laïi khoâng laøm taêng tröôûng phaùp naøy, töï thuû maø ñöùng yeân, thaân hoaïi maïng chung sinh vaøo A-tu-luaân. Ñoù goïi laø ngöôøi ra khoûi nöôùc maø nhìn.12 Sao goïi laø ngöôøi ra khoûi nöôùc maø ñöùng? ÔÛ ñaây, hoaëc coù ngöôøi coù loøng tin, tinh

11.

Paøli, Udakuøpama (R. iv. 12). Haùn, Trung, kinh 4.

12.

Haùn dòch muïc naøy khaùc thöù töï vôùi Trung vaø Paøli: Ñaây laø haïng ngöôøi noåi leân roài ñöùng yeân ñöôïc, khoâng chìm trôû laïi.

taán döùt ba keát söû13, khoâng thoaùi chuyeån nöõa, aét ñaït cöùu caùnh, thaønh ñaïo Voâ thöôïng. Ñoù goïi laø ngöôøi ra khoûi nöôùc maø ñöùng14. Sao goïi laø ngöôøi muoán loäi khoûi nöôùc? ÔÛ ñaây, hoaëc coù ngöôøi tín caên tinh taán, loøng luoân hoå theïn, vôi moûng ba keát söû daâm, noä, si. Trôû laïi ñôøi naøy moät laàn nöõa roài ñoaïn tröø goác khoå.15 Ñoù goïi laø ngöôøi ñònh vöôït khoûi nöôùc. Sao goïi laø ngöôøi muoán ñeán bôø kia? ÔÛ ñaây, hoaëc coù ngöôøi tín caên tinh taán, döùt saïch naêm haï phaàn keát söû, thaønh A-na-haøm, khoâng laïi theá gian naøy nöõa maø nhaäp Nieát-baøn treân ñoù16. Ñoù goïi laø ngöôøi muoán ñeán bôø kia. Sao goïi laø ngöôøi ñaõ ñeán bôø kia? ÔÛ ñaây, hoaëc coù ngöôøi tín caên tinh taán, maø coù loøng hoå theïn, döùt saïch höõu laäu thaønh voâ laäu, ôû trong hieän phaùp, töï thaân chöùng ngoä, nhö thaät bieát raèng, sinh töû ñaõ döùt, Phaïm haïnh ñaõ laäp, vieäc caàn laøm ñaõ xong, khoâng coøn taùi sinh nöõa, ôû trong Nieát-baøn giôùi voâ dö maø Baùt-nieát-baøn. Ñoù goïi laø ngöôøi ñaõ vöôït qua bôø kia. Naøy Tyø-kheo, ñoù goïi laø coù baûy duï veà nöôùc vaø ngöôøi, maø Ta vöøa noùi cho caùc oâng. Ñieàu maø chö Phaät Theá Toân caàn laøm ñeå tieáp ñoä moïi ngöôøi, nay Ta ñaõ laøm xong. Caùc oâng haõy ôû nôi yeân tónh, hoaëc döôùi goác caây, haõy nghó ñeán vieäc toïa thieàn, chôù sinh bieáng nhaùc. Ñoù laø lôøi daïy cuûa Ta. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

13.

Paøli: Ñaéc Döï löu.

14.

Haùn dòch muïc naøy traùi thöù töï vôùi Trung vaø Paøli: Ñaây laø haïng ngöôøi ngoi leân khoûi nöôùc roài, ñaõ ñöùng yeân ñöôïc, coøn coù theå quaùn saùt.

15.

Haïng chöùng Nhaát lai.

16.

Treân Tònh cö thieân.

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Thaùnh vöông cai trò nöôùc xa

xoâi,18 neáu thaønh töïu baûy phaùp, seõ khoâng bò keû thuø, giaëc cöôùp chieám giöõ. Nhöõng gì laø baûy? 1. Thaønh quaùch aáy raát cao, ñöôïc söûa sang teà chænh. Ñoù goïi laø vò vua kia thaønh töïu phaùp thöù nhaát. 2. Laïi nöõa, coång thaønh kia chaéc chaén. Ñoù goïi laø thaønh kia thaønh töïu phaùp thöù hai. 3. Laïi nöõa, ngoaøi thaønh kia coù haøo raát saâu roäng. Ñoù goïi laø thaønh kia thaønh töïu phaùp thöù ba. 4. Laïi nöõa, trong thaønh kia nhieàu thoùc gaïo, kho laãm chöùa ñaày aép. Ñoù goïi laø thaønh kia thaønh töïu phaùp thöù tö. 5. Laïi nöõa, thaønh kia nhieàu cuûi, coû. Ñoù goïi laø thaønh kia thaønh töïu phaùp thöù naêm. 6. Laïi nöõa, thaønh kia nhieàu cuï khí, gaäy goäc, ñaày ñuû caùc chieán cuï. Ñoù goïi laø thaønh kia thaønh töïu phaùp thöù saùu. 7. Laïi nöõa, chuû thaønh kia raát thoâng minh, taøi cao, döï bieát tình ngöôøi, ñaùng duøng roi thì duøng roi, ñaùng söûa trò thì söûa trò. Ñoù goïi laø thaønh kia thaønh töïu phaùp thöù baûy, caûnh ngoaøi khoâng theå ñeán xaâm chieám. Ñoù goïi laø, naøy caùc Tyø-kheo, chuû nöôùc thaønh kia thaønh töïu baûy phaùp, neân ngöôøi ngoaøi khoâng theå tieáp caän quaáy nhieãu. ÔÛ ñaây, Tyø-kheo cuõng laïi nhö vaäy, neáu thaønh töïu baûy phaùp thì teä ma Ba-tuaàn khoâng theå tuøy tieän ñöôïc. Nhöõng gì laø baûy? ÔÛ ñaây, Tyø-kheo thaønh töïu giôùi luaät, ñaày ñuû oai nghi, phaïm luaät nhoû coøn sôï huoáng gì laø lôùn. Ñoù goïi laø Tyø-kheo thaønh töïu phaùp thöù nhaát naøy, teä aùc ma khoâng theå tuøy tieän ñöôïc. Gioáng nhö thaønh kia cao roäng, raát nghieâm nhaët, khoâng theå phaù hoaïi. Laïi nöõa, naøy Tyø-kheo, khi maét thaáy saéc khoâng khôûi töôûng ñaém, cuõng khoâng khôûi nieäm, nhaõn caên ñaày ñuû, khoâng thuû hoä nhaõn caên khoâng ñeå khuyeát thuûng, roø ræ;19 tai nghe tieáng, muõi ngöûi muøi, löôõi nieám vò, thaân xuùc chaïm, yù ñoái vôùi phaùp cuõng laïi nhö vaäy, cuõng khoâng khôûi töôûng, ñaày ñuû yù caên, maø khoâng loaïn töôûng, thuû hoä ñaày ñuû yù caên. Ñoù goïi laø Tyø- kheo thaønh töïu phaùp thöù hai naøy, teä ma Ba-tuaàn khoâng theå tuøy tieän; nhö thaønh quaùch kia cöûa ngoõ chaéc chaén. Laïi nöõa, Tyø-kheo nghe nhieàu khoâng queân, thöôøng nhôù nghó tö duy chaùnh phaùp ñaïo giaùo, nhöõng phaùp ñaõ nghe qua tröôùc kia thaûy ñeàu thoâng suoát. Ñoù goïi laø Tyø-kheo thaønh töïu phaùp thöù ba naøy, teä ma Ba-tuaàn khoâng theå tuøy tieän; nhö beân ngoaøi thaønh quaùch kia coù haøo raát saâu vaø roäng. Laïi nöõa, Tyø-kheo coù nhieàu phöông tieän20, nhöõng phaùp maø khoaûng ñaàu thieän xaûo, giöõa thieän xaûo, cuoái cuõng thieän xaûo, thanh tònh ñaày ñuû, hieån hieän phaïm haïnh. Ñoù goïi laø

17.

Paøli, A.VII. 67. Nagara (R. iv. 105). Haùn, Trung, kinh 3.

18.

Haùn: Vieãn quoác . Trung: bieân thaønh , thaønh trì ôû bieân ñòa. Paøli: Paccantimaö nagaraö.

19.

Ñoaïn noùi veà phoøng hoä caên moân, raûi raùc trong nhieàu kinh, nhöng vaên dòch khoâng thoáng nhaát.

20.

Haùn: Ña chö phöông tieän , neân hieåu: Nhieàu noã löïc, tinh caàn.

Tyø-kheo thaønh töïu phaùp thöù tö naøy; nhö thaønh quaùch kia, nhieàu luùa gaïo, giaëc ngoaøi khoâng daùm ñeán xaâm laêng. Laïi nöõa, Tyø-kheo tö duy veà boán phaùp taêng thöôïng taâm21, cuõng khoâng ræ thoaùt.22 Ñoù goïi laø Tyø-kheo thaønh töïu phaùp thöù naêm naøy, teä ma Ba-tuaàn khoâng theå tuøy tieän; nhö thaønh quaùch kia, nhieàu cuûi, coû, ngöôøi beân ngoaøi khoâng theå ñeán quaáy nhieãu. Laïi nöõa, Tyø-kheo ñaéc boán Thaàn tuùc, thöïc hieän khoâng khoù. Ñoù goïi laø Tyø-kheo thaønh töïu phaùp thöù saùu naøy, teä ma Ba-tuaàn khoâng theå tuøy tieän; nhö trong thaønh kia ñaày ñuû vuõ khí. Laïi nöõa, Tyø-kheo coù theå phaân bieät ñaày ñuû aám, nhaäp, giôùi, cuõng laïi phaân bieät phaùp do möôøi hai nhaân duyeân phaùt sinh. Ñoù goïi laø Tyø-kheo thaønh töïu phaùp thöù baûy naøy, teä ma Ba- tuaàn khoâng theå tuøy tieän; nhö chuû thaønh quaùch kia thoâng minh, taøi cao, ñaùng baét thì baét, ñaùng thaû thì thaû. Nay ñaây, Tyø-kheo cuõng laïi nhö vaäy, bieát phaân bieät ñaày ñuû caùc beänh aám, giôùi23, nhaäp. Tyø-kheo thaønh töïu baûy phaùp naøy, teä ma Ba-tuaàn khoâng theå tuøy tieän. Cho neân, caùc Tyø- kheo, haõy tìm caàu phöông tieän phaân bieät aám, giôùi*, nhaäp vaø möôøi hai nhaân duyeân, ñöøng ñeå maát thöù lôùp, lieàn vöôït caûnh ma, khoâng coù ôû trong aáy nöõa. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 5

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Nay ta seõ noùi veà baûy y chæ xöù cuûa thöùc24, caùc oâng haõy laéng nghe vaø suy nghó kyõ. Caùc Tyø-kheo ñaùp: –Thöa vaâng, Theá Toân! Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Vì sao noù ñöôïc goïi laø baûy nôi ôû thaàn thöùc? Chuùng sinh vôùi nhieàu loaïi thaân vaø nhieàu loaïi töôûng khaùc nhau, nhö ngöôøi vaø trôøi.25 Laïi nöõa, chuùng sinh hoaëc nhieàu loaïi thaân nhöng chæ coù moät töôûng, ñoù laø trôøi Phaïm-ca-di môùi xuaát hieän ôû theá gian.26 Laïi nöõa, chuùng sinh moät thaân nhöng nhieàu töôûng, ñoù laø trôøi Quang aâm. Laïi nöõa, chuùng sinh moät thaân, moät töôûng, ñoù laø trôøi Bieán tònh. Laïi nöõa, chuùng sinh voâ löôïng khoâng, laø trôøi Khoâng xöù. Laïi nöõa, chuùng sinh voâ löôïng thöùc, laø trôøi Thöùc xöù. Laïi nöõa, chuùng sinh voâ höõu xöù, laø trôøi Voâ höõu xöù. Naøy Tyø-kheo, ñoù goïi laø baûy nôi thöùc truù. Nay Ta ñaõ noùi baûy thöùc xöù.

21.

Töùc tu boán Thieàn. Paøli: Catunnaö jhaønaønaö aøbhicetasikaønaö.

22.

Haùn: Baát thoaùt laäu . Neân hieåu: Deã chöùng ñaït, khoâng khoù. Paøli: Nikaømalaøbhì hoti akicchalaøbhì akasiralaøbhì.

23.

Nguyeân Haùn: Trì . Treân kia dòch laø giôùi. Haùn dòch baát nhaát.

24.

Nguyeân Haùn: Thaàn chæ xöù . Xem, Tröôøng, kinh 9 (tr. 52a) Paøli, Cf. D.iii. tr. 253. Satta vióóaøòaæähitiyo.

25.

Haùn dòch khoâng xaùc ñònh: Chæ moät phaàn chö Thieân töùc Duïc giôùi thoâi.

26.

Haùn: Sô xuaát theá gian, dòch khoâng heát yù. Neân hieåu: Khi kieáp môùi saùng thaønh.

Nhöõng ñieàu maø chö Phaät Theá Toân caàn laøm ñeå tieáp ñoä moïi ngöôøi, nay Ta ñaõ laøm xong. Caùc oâng haõy ñeán döôùi boùng caây vaéng veû, haõy kheùo tu haïnh naøy, chôù coù löôøi bieáng. Ñoù laø nhöõng lôøi daïy cuûa Ta. Caùc Tyø-kheo, sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 627

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Vaøo luùc baáy giôø, Toân giaû Quaân-ñaàu28 thaân mang beänh naëng, naèm lieät giöôøng, khoâng theå töï ngoài daäy. Khi aáy, Quaân-ñaàu nghó: “Hoâm nay khoâng ñöôïc Theá Toân Nhö Lai ruû loøng thöông xoùt. Ta ñang gaëp beänh naëng, khoâng coøn soáng bao laâu nöõa. Thuoác thang khoâng tieáp. Laïi nghe Theá Toân noùi: “Coøn moät ngöôøi chöa ñoä, Ta quyeát khoâng boû.” Song nay chæ moät mình ta bò boû rôi. Coøn khoå naøo hôn! Baáy giôø, Theá Toân duøng Thieân nhó nghe ñöôïc lôøi oaùn traùch cuûa Tyø-kheo Quaân-ñaàu. Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Caùc oâng haõy tuï hoïp ñeán choã Tyø-kheo Quaân-ñaàu, hoûi thaêm beänh Tyø-kheo aáy. Caùc Tyø-kheo ñaùp: –Thöa vaâng, Theá Toân! Roài, Theá Toân daãn caùc Tyø-kheo ñi laàn ñeán phoøng Tyø-kheo Quaân-ñaàu. Quaân-ñaàu töø xa nhìn thaáy Nhö Lai ñeán, lieàn töï gieo mình xuoáng ñaát. Baáy giôø, Theá Toân baûo Quaân-ñaàu: –Nay oâng mang beänh raát laø naëng, khoâng caàn xuoáng giöôøng. Ta töï coù choã ngoài. Theá Toân baûo Quaân-ñaàu: –Beänh cuûa oâng taêng hay giaûm, hay khoâng taêng giaûm? OÂng coù theå nghe Ta daïy ñöôïc khoâng? Luùc aáy, Tyø-kheo Quaân-ñaàu baïch Phaät: –Beänh hoâm nay cuûa ñeä töû raát naëng, chæ coù taêng, khoâng coù giaûm. Thuoác uoáng khoâng thaám vaøo ñaâu. Theá Toân hoûi: –Ngöôøi chaêm soùc beänh laø ai vaäy? Quaân-ñaàu baïch: –Caùc vò phaïm haïnh ñeán, gaëp thì chaêm soùc. Baáy giôø, Theá Toân baûo Quaân-ñaàu: –Nay oâng coù theå noùi cho Ta nghe baûy Giaùc yù khoâng? Baáy giôø, Quaân-ñaàu neâu teân baûy Giaùc yù ba laàn: –Nay con coù theå ôû tröôùc Nhö Lai noùi phaùp baûy Giaùc yù. Theá Toân baûo: –Neáu coù theå noùi cho Nhö Lai nghe thì cöù noùi. Quaân-ñaàu baïch Phaät:

27.

Paøli, S. 46. 16 Gilaøna (3) (R.v. 81).

28.

Quaân-ñaàu. Paøli: Mahaø-Cunda. Nhöng, baûn Paøli noùi Ñöùc Phaät beänh, vaø Cunda laøm thò giaû chaêm soùc beänh, chöù khoâng phaûi Cunda beänh.

–Baûy Giaùc yù. Nhöõng gì laø baûy? Nhö Lai ñaõ noùi, ñoù laø nieäm giaùc yù, phaùp giaùc yù, tinh taán giaùc yù, hyû giaùc yù, khinh an* giaùc yù, ñònh giaùc yù, xaû* giaùc yù. Baïch Theá Toân, goïi laø coù baûy Giaùc yù naøy, chính laø nhö vaäy. Sau khi Toân giaû Quaân-ñaàu noùi nhöõng lôøi naøy xong, moïi beänh taät ñeàu ñöôïc tröø khoûi, khoâng coøn khoå naõo.29 Baáy giôø, Quaân-ñaàu baïch Theá Toân: –Hieäu nghieäm nhaát trong caùc thöù thuoác, ñoù chính laø phaùp baûy Giaùc yù naøy. Muoán noùi laø thuoác hay nhaát khoâng qua baûy Giaùc yù naøy. Con nhôø tö duy veà baûy Giaùc yù maø beänh gì cuõng khoûi caû. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Caùc oâng thoï trì phaùp baûy giaùc yù naøy, kheùo nhôù phuùng tuïng, chôù coù hoà nghi ñoái vôùi Phaät, Phaùp, Taêng. Moïi beänh hoaïn cuûa chuùng sinh kia ñöôïc tröø khoûi. Vì sao? Vì baûy Giaùc yù naøy raát khoù löôøng heát, nhöng nhôø ñoù taát caû caùc phaùp ñeàu ñöôïc thaáu roõ, heát thaûy caùc phaùp ñeàu ñöôïc soi saùng. Cuõng nhö thuoác hay chöõa trò heát thaûy caùc beänh. Gioáng nhö cam loà aên khoâng bieát chaùn. Neáu khoâng ñöôïc baûy Giaùc yù naøy, caùc loaøi chuùng sinh seõ troâi laên sinh töû. Caùc Tyø-kheo, haõy tìm caàu phöông tieän tu baûy Giaùc yù. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo, sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 730

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Khi Chuyeån luaân thaùnh vöông xuaát hieän ôû theá gian, lieàn coù baûy baùu xuaát hieän theá gian. Baûy baùu ñoù laø baùnh xe baùu, voi baùu, ngöïa baùu, minh chaâu baùu, ngoïc nöõ baùu, cö só baùu, ñieån binh baùu. Ñoù laø noùi khi Chuyeån luaân thaùnh vöông xuaát hieän ôû ñôøi thì baûy baùu cuõng xuaát hieän, truyeàn khaép ôû theá gian. Khi Nhö Lai xuaát hieän ôû theá gian thì coù baùu baûy Giaùc yù xuaát hieän theá gian. Nhöõng gì laø baûy? Nieäm giaùc yù, phaùp giaùc yù, tinh taán giaùc yù, hyû giaùc yù, khinh an* giaùc yù, ñònh giaùc yù, xaû* giaùc yù xuaát hieän ôû theá gian. Khi Nhö Lai xuaát hieän ôû theá gian thì baùu baûy Giaùc yù naøy cuõng xuaát hieän ôû theá gian. Cho neân, caùc Tyø-kheo, haõy tìm caàu phöông tieän tu baûy giaùc yù naøy. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo, sau khi nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 8

Nghe nhö vaày:

29.

Baûn Paøli: Phaät baûo Cunda noùi baûy Giaùc chi. Cunda noùi xong, Phaät khoûi beänh.

30.

Paøli, S.46. 42. Cakkavatti (R. v. 99).

Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Khi Chuyeån luaân thaùnh vöông xuaát hieän ôû theá gian, lieàn choïn löïa ñaát toát maø xaây thaønh quaùch, töø Ñoâng, Taây möôøi hai do-tuaàn; Nam, Baéc baûy do-tuaàn. Ñaát ñai maøu môõ, ñöôïc muøa, haïnh phuùc khoâng theå noùi heát. Baáy giôø, beân ngoaøi thaønh ñöôïc bao boïc baûy lôùp xen keõ bôûi baûy baùu. Baûy loaïi baùu aáy laø vaøng, baïc, thuûy tinh, löu ly, hoå phaùch, maõ naõo, xaø cöø. Ñoù goïi laø baûy baùu. Thaønh laïi ñöôïc bao quanh bôûi baûy lôùp haøo raát saâu taïo thaønh bôûi baùu, khoù maø vöôït qua; trong haøo toaøn caùt vaøng. Laïi coù baûy lôùp caây moïc chen giöõa; caùc loaïi caây aáy coù baûy loaïi maøu laø vaøng, baïc, thuûy tinh, löu ly, xa cöø, maõ naõo, hoå phaùch. Thaønh trong ñöôïc bao boïc bôûi baûy lôùp cöûa kieân coá, cuõng ñöôïc laøm baèng baûy baùu. Khung cöûa baèng baïc thì caùnh cöûa vaøng, khung cöûa baèng vaøng thì caùnh cöûa baïc, khung cöûa thuûy tinh thì caùnh cöûa löu ly, khung cöûa baèng löu ly thì caùnh cöûa thuûy tinh, khung cöûa baèng maõ naõo thì caùnh cöûa hoå phaùch, raát laø khoaùi laïc, thaät khoâng theå noùi heát. Boán maët trong thaønh aáy coù boán ao taém, moãi moät ao taém doïc ngang moät do-tuaàn, coù nöôùc vaøng, baïc, thuûy tinh töï nhieân taïo thaønh. Ao nöôùc baïc ñoâng laïi trôû thaønh baùu baïc, ao nöôùc vaøng ñoâng laïi trôû thaønh baùu vaøng, Chuyeån luaân thaùnh vöông laáy ñoù maø söû duïng. Baáy giôø, trong thaønh kia coù baûy loaïi aâm thanh. Ñoù laø tieáng tuø vaø tieáng troáng, tieáng troáng con, tieáng chuoâng, tieáng troáng eo, tieáng muùa, tieáng ca. Ñoù goïi laø baûy loaïi aâm thanh. Baáy giôø, nhaân daân thöôøng vui chôi theo ñoù. Chuùng sinh nôi ñoù khoâng bò noùng laïnh, cuõng khoâng bò ñoùi khaùt, cuõng khoâng beänh taät. Chuyeån luaân thaùnh vöông soáng ôû ñôøi, thaønh töïu baûy baùu naøy vaø boán Thaàn tuùc, khoâng coù giaûm khuyeát, khoâng bao giôø maát. Nhöõng gì laø baûy baùu maø Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu? Ñoù laø baùnh xe baùu, voi baùu, ngöïa baùu, chaâu baùu, ngöôøi nöõ baùu, cö só baùu, ñieån binh baùu. Laïi coù ngaøn ngöôøi con raát duõng maõnh, coù theå haøng phuïc giaëc ngoaøi. Coõi Dieâm-phuø-lyù-ñòa naøy, khoâng duøng dao gaäy ñeå giaùo hoùa daân trong nöôùc. Baáy giôø, coù moät Tyø-kheo hoûi Theá Toân: –Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu baùnh xe baùu nhö theá naøo? Theá Toân baûo: –Baáy giôø, Chuyeån luaân thaùnh vöông, vaøo saùng sôùm ngaøy raèm, taém röûa, goäi ñaàu leân treân ñaïi ñieän, coù ngoïc nöõ vaây quanh. Khi, baùnh xe baùu ñuû ngaøn caêm töø phöông ñoâng bay ñeán tröôùc ñieän, aùnh saùng röïc rôõ huy hoaøng, chaúng phaûi do ngöôøi taïo, caùch maët ñaát baûy nhaãn, töø töø ñeán tröôùc vua, roài döøng laïi. Thaáy vaäy, Chuyeån luaân thaùnh vöông lieàn noùi: “Ta nghe ngöôøi xöa noùi, vua Chuyeån luaân vaøo ngaøy raèm, taém röûa, goäi ñaàu, leân ngoài treân ñieän. Luùc aáy, baùnh xe baùu töï nhieân töø phöông Ñoâng ñeán tröôùc vua döøng laïi. Nay ta phaûi thöû baùnh xe baùu naøy.” Roài vua Chuyeån luaân duøng tay phaûi naém baùnh xe baùu maø noùi raèng: “Giôø ngöôi quay laên cho ñuùng phaùp, chôù ñöøng phi phaùp.” Baùnh xe baùu töï nhieân laên quay vaø

döøng treân khoâng trung. Chuyeån luaân thaùnh vöông lieàn daãn binh boán boä, cuõng ôû treân hö khoâng. Khi aáy, baùnh xe baùu quay höôùng veà Ñoâng, Chuyeån luaân thaùnh vöông cuõng theo baùnh xe baùu maø ñi. Khi baùnh xe baùu döøng, Chuyeån luaân thaùnh vöông vaø boán boä binh cuõng döøng treân hö khoâng. Baáy giôø, vua Tuùc taùn31 vaø nhaân daân töø xa troâng thaáy vua ñeán, taát caû ñeàu ñöùng daäy ngheânh ñoùn, laïi duøng

31. Tuùc taùn vöông, chæ caùc Tieåu vöông, chö haàu cuûa Chuyeån luaân.

baùt vaøng ñöïng baïc muïn, baùt baïc ñöïng vaøng muïn, daâng leân cho Chuyeån luaân thaùnh vöông maø taâu vôùi vua raèng: “Hoan ngheânh Thaùnh vöông! Nay nhaân daân thaønh phöông naøy raát ñoâng ñuùc, an vui voâ haïn. Cuùi xin ñaïi vöông haõy ôû laïi ñaây cai trò.” Baáy giôø, Chuyeån luaân thaùnh vöông lieàn baûo daân nöôùc aáy: “Caùc oâng haõy duøng phaùp cai trò giaùo hoùa, chôù coù duøng phi phaùp, cuõng chôù coù saùt sinh, troäm caép, taø daâm, caån thaän chôù coù duøng phi phaùp cai trò giaùo hoùa.” Sau ñoù, baùnh xe baùu laïi di chuyeån ñeán phöông Nam, phöông Taây, phöông Baéc, voã veà giaùo hoùa heát thaûy nhaân daân roài trôû veà nôi vua ñang trò vì, ñi caùch maët ñaát baûy nhaãn vaø döøng laïi. Naøy Tyø-kheo, Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu baùnh xe baùu nhö vaäy. Tyø-kheo laïi baïch Theá Toân: –Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu voi baùu nhö theá naøo? Theá Toân baûo: –Tyø-kheo neân bieát, vaøo ngaøy raèm, Chuyeån luaân thaùnh vöông taém röûa, goäi ñaàu, roài leân treân ñaïi ñieän. Baáy giôø, voi baùu töø phöông Nam ñeán, coù saùu ngaø, loâng traéng buoát, coù baûy choã baèng phaúng, ñöôïc trang söùc baèng vaøng, baïc, chaâu baùu, coù theå bay treân hö khoâng. Thaáy vaäy, Chuyeån luaân thaùnh vöông lieàn töï nghó: “Voi baùu naøy raát kyø dieäu, hieám coù treân ñôøi, theå taùnh nhu hoøa, khoâng hung baïo. Nay ta phaûi thöû voi baùu naøy.” Roài thì saùng sôùm, khi maët trôøi saép moïc, Chuyeån luaân thaùnh vöông lieàn cöôõi voi baùu naøy daïo khaép boán bieån, giaùo hoùa nhaân daân. Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu voi baùu nhö vaäy. Tyø-kheo laïi baïch Theá Toân: –Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu ngöïa baùu nhö theá naøo? Theá Toân noùi: –Khi Chuyeån luaân thaùnh vöông xuaát hieän ôû ñôøi, ngöïa baùu bay töø phía Taây ñeán, loâng maøu xanh ñaäm, loâng ñuoâi coù aùnh ñoû, ñi khoâng laéc lö, coù theå bay treân hö khoâng, khoâng coù gì trôû ngaïi. Thaáy vaäy, loøng raát vui möøng: “Ngöïa baùu naøy thaät laø kyø laï. Nay phaûi sai khieán noù. Theå taùnh khoân vaø laønh, khoâng coù baïo chöùng. Nay ta phaûi thí nghieäm ngöïa baùu naøy.” Roài Chuyeån luaân thaùnh vöông lieàn cöõi ngöïa baùu naøy ñi khaép boán chaâu thieân haï, daïy doã nhaân daân roài trôû veà nôi choã aáy trò vì. Naøy caùc Tyø-kheo, Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu ngöïa baùu nhö vaäy. Tyø-kheo baïch Phaät: –Laïi thaønh töïu ngoïc baùu nhö theá naøo? Theá Toân baûo: –ÔÛ ñaây, Tyø-kheo, khi Chuyeån luaân thaùnh vöông xuaát hieän ôû ñôøi, luùc ñoù ngoïc baùu töø phöông Ñoâng bay ñeán, coù taùm goùc, boán maët coù aùnh saùng, daøi moät thöôùc saùu taác. Chuyeån luaân thaùnh vöông thaáy vaäy, lieàn töï nghó: “Ngoïc baùu naøy raát kyø laï, ta phaûi thöû noù.” Roài vaøo luùc nöûa ñeâm, Chuyeån luaân thaùnh vöông taäp hôïp boán boä binh, ñem ma-ni baùu naøy gaén vaøo ñaàu ngoïn côø cao. Luùc

ñoù, aùnh saùng chieáu möôøi hai do-tuaàn trong ñaát nöôùc aáy. Baáy giôø, nhaân daân trong thaønh thaáy aùnh saùng naøy, moïi ngöôøi baûo nhau raèng: “Giôø maët trôøi ñaõ moïc, haõy lo lieäu vieäc nhaø.” Chuyeån luaân thaùnh vöông ngoài treân ñieän, nhìn khaép nhaân daân roài trôû vaøo trong cung. Sau ñoù, Chuyeån luaân thaùnh vöông ñem ma-ni naøy caát vaøo trong cung; caû trong ngoaøi ñeàu saùng khaép, khoâng ñaâu laø khoâng saùng. Naøy Tyø-kheo, Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu ngoïc baùu naøy nhö vaäy. Baáy giôø, Tyø-kheo baïch Phaät: –Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu ngöôøi nöõ baùu nhö theá naøo? Theá Toân noùi:

–Tyø-kheo, neân bieát, khi Chuyeån luaân thaùnh vöông xuaát hieän ôû ñôøi, töï nhieân hieän ngoïc nöõ xuaát baùu naøy, dung maïo xinh ñeïp, maët nhö maøu hoa ñaøo, khoâng cao, khoâng thaáp, khoâng traéng, khoâng ñen, taùnh tình nhu hoøa, khoâng hung baïo, hôi mieäng coù muøi höông hoa sen, thaân phaùt muøi höông chieân-ñaøn, thöôøng theo haàu hai Thaùnh vöông, khoâng queân thôøi khaéc, thöôøng toû ra hoøa nhaõ vui cöôøi nhìn vua. Naøy Tyø-kheo, Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu ngoïc nöõ nhö vaäy. Tyø-kheo laïi baïch Phaät raèng: –Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu cö só baùu nhö theá naøo? Theá Toân baûo: –ÔÛ ñaây, naøy Tyø-kheo, khi Chuyeån luaân thaùnh vöông xuaát hieän ôû ñôøi lieàn coù cö só baùu xuaát hieän ôû theá gian, khoâng cao, khoâng thaáp, thaân theå maøu hoàng, taøi cao, trí toät, khoâng vieäc gì khoâng suoát, laïi ñaït Thieân nhaõn thoâng. Baáy giôø, cö só ñi ñeán choã vua taâu vôùi vua raèng: “Cuùi mong Thaùnh vöông soáng laâu voâ cuøng! Neáu vua muoán caàn vaøng, baïc, chaâu baùu gì, thaàn seõ cung caáp heát thaûy.” Cö só duøng Thieân nhaõn quaùn saùt nôi coù kho baùu vaø nôi khoâng coù kho baùu, ñeàu thaáy taát caû. Vua coù caàn baùu gì, tuøy thôøi cung caáp. Khi aáy, Chuyeån luaân thaùnh vöông muoán thöû cö só baùu kia, lieàn daãn cö só naøy qua soâng, chöa ñeán bôø beân kia, lieàn noùi vôùi cö só raèng: “Nay ta caàn vaøng, baïc, chaâu baùu. Haõy laøm sao coù ngay baây giôø.” Tröôûng giaû ñaùp: “Ñeán treân bôø tröôùc, thaàn seõ cung caáp.” Chuyeån luaân thaùnh vöông noùi: “Nay ta caàn baùu ôû ñaây, chöù khoâng caàn khi ñeán treân bôø.” Khi aáy, cö só lieàn quyø xuoáng, chaép tay höôùng xuoáng nöôùc, töùc thì baûy baùu trong nöôùc lieàn voït leân. Baáy giôø, Chuyeån luaân thaùnh vöông baûo tröôûng giaû: “Thoâi! Thoâi! Cö só, khoâng caàn baùu nöõa.” Naøy caùc Tyø-kheo, Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu cö só baùu nhö vaäy. Tyø-kheo laïi baïch Phaät: –Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu ñieån binh baùu nhö theá naøo? Theá Toân baûo: –ÔÛ ñaây, Tyø-kheo, khi Chuyeån luaân thaùnh vöông xuaát hieän ôû ñôøi lieàn coù ñieån binh baùu töï nhieân hieän ñeán, thoâng minh, caùi theá, bieát tröôùc tình ngöôøi, thaân theå hoàng haøo, ñi ñeán choã Chuyeån luaân thaùnh vöông, taâu Thaùnh vöông: “Cuùi mong Thaùnh vöông cöù töï nhieân höôûng laïc thuù. Neáu Thaùnh vöông muoán caàn binh chuùng, tieán thoaùi ñuùng luùc, thaàn seõ cung caáp ngay.” Roài ñieån binh baùu theo yù vua, taäp hoïp binh chuùng ôû caïnh vua. Baáy giôø, Chuyeån luaân thaùnh vöông muoán thöû ñieån binh baùu, lieàn töï nghó: “Haõy taäp hoïp binh chuùng cuûa ta ngay baây giôø!” Laäp töùc binh chuùng lieàn ôû ngoaøi cöûa vua. Neáu yù muoán Chuyeån luaân thaùnh vöông khieán binh chuùng ñöùng yeân,

lieàn ñöùng yeân; muoán tieán thì lieàn tieán. Naøy Tyø-kheo, Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu ñieån binh baùu nhö vaäy. Tyø-kheo neân bieát, Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu baûy baùu naøy nhö vaäy. Baáy giôø, Tyø-kheo kia baïch Theá Toân: –Theá naøo laø Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu boán Thaàn tuùc, ñöôïc nhieàu thieän lôïi? Phaät baûo Tyø-kheo: –ÔÛ ñaây, Chuyeån luaân thaùnh vöông töôùng maïo ñoan chaùnh, hieám coù treân ñôøi, hôn haún ngöôøi thöôøng. Gioáng nhö Thieân töû kia, khoâng ai saùnh kòp. Ñoù goïi laø Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu Thaàn tuùc thöù nhaát naøy. Laïi nöõa, Chuyeån luaân thaùnh vöông thoâng minh, caùi theá, khoâng gì khoâng ñieâu luyeän; laø baäc huøng maõnh trong ngöôøi. Baáy giôø, khoâng ai hôn trí tueä phong phuù cuûa Chuyeån luaân thaùnh vöông naøy. Ñoù goïi laø (Chuyeån luaân thaùnh vöông) thaønh töïu Thaàn tuùc thöù hai. Laïi nöõa, Tyø-kheo, Chuyeån luaân thaùnh vöông khoâng heà coù beänh taät; thaân theå khoûe

maïnh, moïi thöù ñoà aên thöùc uoáng töï nhieân tieâu hoùa, khoâng lo caùc chöùng ñaïi tieåu tieän. Ñoù goïi laø Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu Thaàn tuùc thöù ba. Laïi nöõa, Tyø-kheo, Chuyeån luaân thaùnh vöông thoï maïng raát daøi, tuoái thoï khoâng theå tính. Tuoåi thoï con ngöôøi luùc aáy khoâng ai hôn tuoåi thoï Chuyeån luaân thaùnh vöông. Naøy Tyø- kheo, ñoù goïi laø Chuyeån luaân thaùnh vöông thaønh töïu Thaàn tuùc thöù tö naøy. Naøy Tyø-kheo, ñoù goïi laø Chuyeån luaân thaùnh vöông coù boán Thaàn tuùc. Tyø-kheo kia laïi baïch Phaät: –Sau khi Chuyeån luaân thaùnh vöông maïng chung, seõ sinh nôi naøo? Theá Toân noùi: –Chuyeån luaân thaùnh vöông sau khi maïng chung, seõ sinh leân trôøi Tam thaäp tam, thoï maïng ngaøn tuoåi. Vì sao? Vì töï thaân Chuyeån luaân thaùnh vöông khoâng saùt sinh, laïi daïy ngöôøi khaùc khieán khoâng saùt sinh; töï mình khoâng troäm cöôùp, laïi daïy ngöôøi khieán khoâng troäm cöôùp; töï mình khoâng daâm daät, laïi daïy ngöôøi khieán khoâng daâm daät; töï mình khoâng noùi doái, laïi daïy ngöôøi khieán khoâng noùi doái; töï mình haønh phaùp thaäp thieän, laïi daïy ngöôøi khieán haønh phaùp thaäp thieän. Caùc Tyø-kheo neân bieát, Chuyeån luaân thaùnh vöông nhôø coâng ñöùc naøy, sau khi maïng chung, sinh leân trôøi Tam thaäp tam. Baáy giôø, Tyø-kheo kia lieàn töï nghó: –Chuyeån luaân thaùnh vöông thaät ñaùng ñöôïc haâm moä. Muoán noùi ñoù laø con ngöôøi, laïi chaúng phaûi laø ngöôøi; nhöng kyø thaät chaúng phaûi laø trôøi maø laïi thi haønh vieäc trôøi, höôûng thuï laïc thuù vi dieäu, khoâng ñoïa ba ñöôøng döõ. Neáu hoâm nay ta duõng maõnh giöõ giôùi, chaéc seõ coù phöôùc ñeå ñôøi töông lai ñöôïc laøm Chuyeån luaân thaùnh vöông, khoâng thích hay sao? Baáy giôø, Theá Toân bieát ñöôïc nhöõng yù nghó trong taâm Tyø-kheo kia, baûo Tyø-kheo kia: –ÔÛ tröôùc Nhö Lai, ñöøng coù yù nghó nhö vaäy. Vì sao? Chuyeån luaân thaùnh vöông tuy thaønh töïu baûy baùu, coù boán Thaàn tuùc khoâng ai saùnh kòp, nhöng vaãn khoâng thoaùt khoûi ba ñöôøng döõ laø ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh. Vì sao? Vì Chuyeån luaân thaùnh vöông khoâng ñaéc boán Thieàn, boán Thaàn tuùc, khoâng chöùng ñaéc boán Ñeá. Vì nhaân duyeân naøy, sau laïi ñoïa vaøo ba ñöøng döõ. Thaân ngöôøi raát khoù ñöôïc, gaëp phaûi taùm naïn, muoán thoaùt ra raát khoù; sinh ôû chính giöõa nöôùc cuõng laïi khoâng deã; muoán coù baïn löông thieän cuõng

laïi khoâng phaûi deã; muoán cuøng Thieän tri thöùc gaëp nhau cuõng laïi khoâng deã; muoán theo hoïc ñaïo trong giaùo phaùp Nhö Lai cuõng laïi khoù gaëp; Nhö Lai xuaát hieän thaät khoâng theå gaëp; giaùo phaùp ñöôïc giaûng daïy cuõng khoù gaëp nhö vaäy; hieåu boán ñeá vaø boán phi thöôøng, thaät khoù maø ñöôïc nghe. Chuyeån luaân thaùnh vöông cuõng khoâng ñöôïc cöùu caùnh boán phaùp naøy. Naøy Tyø-kheo, neáu khi Nhö Lai xuaát hieän ôû ñôøi, khi aáy coù baûy baùu naøy xuaát hieän ôû theá gian; ñoù laø baùu baûy Giaùc yù cuûa Nhö Lai, daãn ñeán cöùu caùnh voâ bieân, choã trôøi ngöôøi khen ngôïi. Naøy Tyø-kheo, nay kheùo tu phaïm haïnh, ngay hieän thaân naøy seõ chaám döùt ñöôïc bieân teá khoå, thì caàn gì ñeán baûy baùu cuûa Chuyeån luaân thaùnh vöông? Baáy giôø, Tyø-kheo kia nghe nhöõng lôøi daïy cuûa Nhö Lai nhö vaäy, ôû taïi nôi vaéng veû tö duy ñaïo phaùp, vì muïc ñích maø thieän gia nam töû sôû dó caïo boû raâu toùc xuaát gia hoïc ñaïo, tu chaùnh nghieäp voâ thöôïng, ñeå nhö thaät bieát raèng: “Sinh töû ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, vieäc caàn laøm ñaõ xong, khoâng coøn taùi sinh ñôøi sau.” Baáy giôø, Tyø-kheo kia thaønh A-la-haùn. Tyø-kheo kia sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 932

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Toân giaû Ñoàng chaân Ca-dieáp33 ôû trong vöôøn Truù aùm34, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, vaøo nöûa ñeâm, Ca-dieáp kinh haønh. Khi aáy coù vò trôøi ñeán choã Ca-dieáp, ôû giöõa hö khoâng noùi vôùi Ca-dieáp: –Tyø-kheo neân bieát, ngoâi nhaø35 naøy ban ñeâm boác khoùi, ban ngaøy bò löûa chaùy36. Coù ngöôøi Baø-la-moân noùi vôùi moät ngöôøi coù trí: “Giôø oâng haõy caàm ñao ñuïc nuùi37. Khi ñang ñuïc nuùi taát seõ thaáy moät ñoà gaùnh38 thì haõy nhoå noù leân. Roài oâng ñuïc laïi nuùi; khi ñang ñuïc nuùi taát seõ thaáy nuùi. Giôø haõy boû nuùi. OÂng laïi ñuïc nuùi; khi ñang ñuïc nuùi taát thaáy con eãnh öông. Baáy giôø oâng haõy boû39 con eãnh öông. OÂng laïi ñuïc nuùi; khi ñang ñuïc nuùi seõ thaáy ñoáng thòt. Thaáy ñoáng thòt, haõy boû noù. Baây giôø oâng laïi ñuïc nuùi; khi ñang ñuïc nuùi seõ gaëp caùi goâng. Thaáy caùi goâng, haõy boû noù. Baây giôø, oâng laïi ñuïc nuùi; khi ñuïc nuùi seõ thaáy hai con ñöôøng40. Ñaõ thaáy hai ñöôøng, haõy boû noù. Baây giôø, oâng laïi ñuïc nuùi; khi ñuïc nuùi seõ thaáy caønh caây. Thaáy caønh caây, haõy boû noù. Baây giôø oâng laïi ñuïc nuùi; khi ñuïc nuùi seõ thaáy con roàng41. Thaáy con roàng roài, chôù noùi gì vôùi noù, haõy lo töï quy maïng42 vaø ñeå yeân noù ñoù43. Naøy Tyø-kheo, haõy suy nghó kyõ nghóa naøy. Neáu khoâng hieåu thì laäp töùc ñeán thaønh Xaù-veä, ñeán choã Theá Toân hoûi ñieàu naøy. Neáu Nhö Lai coù daïy ñieàu gì thì kheùo nhôù nghó maø thöïc haønh. Vì sao? Vì hieän taïi toâi cuõng khoâng thaáy coù ngöôøi, Sa-moân, Baø-la-moân, Ma hoaëc Thieân ma naøo coù theå hieåu nghóa naøy, tröø Nhö Lai vaø ñeä töû Nhö Lai, hoaëc nghe töø toâi44. Baáy giôø, Ca-dieáp baûo vò thieân: –Vieäc naøy thaät hay! Baáy giôø, vaøo luùc saùng sôùm, Ca-dieáp ñeán choã Theá Toân; ñaûnh leã saùt chaân, roài ngoài qua moät beân, ñem nhaân duyeân naøy baïch ñaày ñuû leân Theá Toân. Baáy giôø, Ca-dieáp hoûi Theá Toân:

–Nay con muoán hoûi nghóa Nhö Lai. Nhöõng ñieàu vò trôøi noùi, yù nghóa nhaém ñeán caùi gì? Vì sao noùi nhaø naøy ban ñeâm boác khoùi, ban ngaøy löûa chaùy? Taïi sao noùi laø Baø-la-moân? Taïi

32.

Tham chieáu Paøli, M. 23 Vammika (R. i. 142).

33.

Ñoàng chaân Ca-dieáp . Paøli: Kumaørakassapa.

34.

Truù aùm vieân. Paøli: Andhavana, khu röøng ôû phía Nam Xaù-veä.

35.

Paøli: Vammika, goø moái.

36.

Paøli: Divaø pajjalati, ban ngaøy röïc saùng.

37.

Haùn: Taïc sôn . Baûn Paøli: Caàm göôm maø ñaøo goø moái leân.

38.

Haùn: Phuï vaät . Paøli: Thaáy caùi then cöûa (laígì).

39.

Paøli: Ukkhipa. Haõy laáy leân. Haùn hieåu laø nikkhipa, haõy ñeå xuoáng.

40.

Haùn: Nhò ñaïo. Paøli: Dvidhaøpatha, ñöôøng ñi coù hai loái.

41.

Paøli: Naøga. Coù theå hieåu laø raén (thaàn), cuõng coù theå laø roàng.

42.

Paøli: Namo karohi naøgassa, haõy ñaûnh leã (xöng nam-moâ) con raén.

43.

Thöù töï caùc vaät ñaøo ñöôïc trong Haùn dòch khaùc vôùi baûn Paøli. Coù ba vaät khoâng ñoàng nhaát ñöôïc giöõa Haùn vaø Paøli. Haùn: Nuùi (sôn), caùi goâng (giaø), caønh caây (thoï chi). Paøli: Caígavaøra (caùi baùt), kumma (con ruøa), asisuøna (dao moå boø).

44.

Haùn: Nhöôïc tuøng ngaõ vaên. Haùn coù theå dòch sai, so saùnh Paøli (ñònh cuù): Ito vaø pana sutvaø, hoaëc nghe töø ñoù; töùc nhöõng ai nghe töø Phaät hay ñeä töû cuûa Phaät. Nhöng tieáng Phaïm ít khi duøng töø nhaân xöng, neân

Haùn dòch töï tieän theâm töø “toâi” vaøo. Tham chieáu, Trung 25 (tr. 584c29):

.

sao noùi laø ngöôøi trí? Laïi noùi ñuïc nuùi, yù nghóa naøy nhaém ñeán caùi gì? Noùi veà con dao, con cuõng khoâng hieåu. Taïi sao noùi laø ñoà gaùnh? Laïi noùi veà nuùi, nghóa naøy theá naøo? Taïi sao laïi noùi con eãnh öông? Taïi sao laïi noùi ñoáng thòt? Taïi sao laïi noùi caùi goâng? Taïi sao noùi hai con ñöôøng? Caønh caây, nghóa noù

theá naøo? Taïi sao noùi laø con roàng? Theá Toân baûo: –Nhaø töùc laø hình theå do saéc boán ñaïi taïo thaønh, nhaän huyeát maïch cha meï daàn daàn lôùn leân, thöôøng ñöôïc nuoâi döôõng baèng thöùc aên khoâng ñeå thieáu thoán, laø phaùp phaân taùn. Ban ñeâm coù khoùi laø chæ cho taâm nieäm cuûa caùc loaøi chuùng sinh. Ban ngaøy löûa chaùy laø chæ cho haønh ñoäng do thaân, mieäng, yù ñaõ taïo. Baø-la-moân laø A-la-haùn. Ngöôøi trí laø ngöôøi hoïc45. Ñuïc nuùi laø chæ taâm tinh taán. Con dao chính laø chæ trí tueä. Ñoà gaùnh laø naêm keát söû46. Nuùi laø kieâu maïn47. Con eách laø chæ taâm saân haän. Ñoáng thòt laø chæ tham duïc. Caùi goâng chæ naêm duïc.48 Hai ñöôøng laø chæ nghi ngôø. Caønh caây laø voâ minh49. Roàng laø chæ Nhö Lai, Chí Chaân, Ñaúng Chaùnh Giaùc50. Nhöõng lôøi vò Thieân kia noùi, nghóa noù nhö vaäy. Nay oâng haõy suy nghó cho kyõ, khoâng laâu seõ döùt saïch höõu laäu. Sau khi vaâng lôøi Nhö Lai daïy, Ca-dieáp ôû nôi vaéng veû maø töï tu haønh, vì muïc ñích maø thieän gia nam töû caïo boû raâu toùc xuaát gia hoïc ñaïo, tu phaïm haïnh, bieát nhö thaät raèng: “Sinh töû ñaõ döùt, Phaïm haïnh ñaõ laäp, vieäc caàn laøm ñaõ xong, khoâng coøn taùi sinh ñôøi sau.” Baáy giôø, Ca-dieáp thaønh A-la-haùn. Ca-dieáp sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 1051

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät truï taïi Ca-lan-ñaø trong vöôøn Truùc, thaønh La-duyeät, cuøng chuùng ñaïi Tyø-kheo naêm traêm Tyø-kheo vò. Maõn Nguyeän Töû52 cuõng daãn theo naêm traêm Tyø-kheo an cö ôû sinh quaùn53. Baáy giôø, sau khi kieát haï chín möôi ngaøy ôû thaønh La-duyeät, Theá Toân ñi du hoùa trong nhaân gian daàn daàn ñeán vöôøn caây Caáp coâ ñoäc, röøng Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, caùc Tyø- kheo ñaõ ñi vaøo trong nhaân gian, cuõng ñeán choã Theá Toân, ñaûnh leã saùt chaân, ngoài qua moät beân. Theá Toân hoûi caùc Tyø-kheo: –Caùc oâng haï an cö ôû ñaâu? Caùc Tyø-kheo ñaùp: –Chuùng con haï an cö taïi queâ nhaø.

45.

Hoïc nhaân , chæ Thaùnh giaû höõu hoïc.

46.

Paøli: Baùt ñöïng (caígavaøra, Haùn?) chæ naêm trieàn caùi (paóca nìvaraòaønaö).

47.

Paøli: Khoâng coù.

48.

Paøli: Con dao moå (asisuøna) chæ naêm duïc (paóca kaømaguòaønaö).

49.

Paøli: Then cöûa (laígì) chæ voâ minh (aøvijjaø).

50.

Paøli: Chæ Tyø-kheo laäu taän (khìòaøsavassetaö bhikkhuno).

51.

Paøli, M. 24 Rathavinìta (R. i. 146). Haùn, Trung, kinh 9.

52.

Maõn Nguyeän Töû. Paøli: Puòòa Mantaøòiputta.

53.

Puòòa Mantaøòiputta queâ ôû Donavatthu, gaàn Kapailavatthu.

Theá Toân baûo: –Trong soá Tyø-kheo caùc oâng an cö taïi sinh quaùn, ai laø ngöôøi soáng vôùi haïnh a-luyeän- nhaõ, laïi hay khen ngôïi a-luyeän-nhaõ, töï haønh khaát thöïc, laïi khuyeán khích ngöôøi khieán haønh khaát thöïc khoâng maát thôøi nghi, töï ñaép y vaù nhieàu maûnh, laïi khuyeán khích ngöôøi khieán ñaép y vaù nhieàu maûnh, töï tu tri tuùc, laïi cuõng ca ngôïi haïnh tri tuùc, töï mình soáng ít ham muoán, cuõng laïi ca ngôïi haïnh ít ham muoán, töï thích nôi nhaøn tónh, laïi khuyeán khích ngöôøi khaùc ôû nôi nhaøn tónh; töï giöõ haïnh aáy, laïi khuyeán khích ngöôøi khaùc khieán giöõ haïnh aáy, töï thaân giôùi thanh tònh ñaày ñuû, laïi khuyeán khích ngöôøi khaùc khieán tu giôùi aáy, töï thaân thaønh töïu Tam- muoäi, laïi khuyeán khích ngöôøi khaùc khieán haønh Tam-muoäi, töï thaân thaønh töïu trí tueä, laïi daïy ngöôøi khaùc khieán haønh trí tueä, töï thaân thaønh töï giaûi thoaùt, laïi khuyeán khích ngöôøi khaùc khieán haønh giaûi thoaùt, töï thaân thaønh töïu giaûi thoaùt tri kieán54, laïi khuyeán khích ngöôøi khaùc khieán haønh phaùp naøy, töï thaân coù theå giaùo hoùa khoâng bieát chaùn ñuû, noùi phaùp khoâng löôøi moûi? Caùc Tyø-kheo baïch Theá Toân: –Tyø-kheo Maõn Nguyeän Töû ôû trong chuùng Tyø-kheo naøy kham nhaän giaùo hoùa. Töï thaân tu haïnh a-luyeän-nhaõ, cuõng laïi khen ngôïi haïnh a-luyeän-nhaõ, töï thaân maëc y vaù, ít ham muoán, bieát ñuû, tinh taán, duõng maõnh, khaát thöïc, thích ôû nôi vaéng veû, thaønh töïu giôùi, Tam- muoäi, trí tueä, giaûi thoaùt, giaûi thoaùt tri kieán*, laïi khuyeán khích ngöôøi khaùc khieán haønh phaùp naøy, töï mình coù theå giaùo hoùa, noùi phaùp khoâng bieát chaùn ñuû. Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi phaùp vi dieäu cho caùc Tyø-kheo nghe. Sau khi nghe phaùp xong, caùc Tyø-kheo ngoài laïi moät laùt, roài töø choã ngoài ñöùng daäy, nhieãu Phaät ba voøng vaø ra ñi. Trong luùc aáy, caùch Theá Toân khoâng xa, Xaù-lôïi-phaát ngoài kieát giaø, chaùnh thaân chaùnh yù, buoäc nieäm tröôùc maët. Khi aáy, Xaù-lôïi-phaát suy nghó nhö vaày: “Hoâm nay Maõn Nguyeän Töû ñöôïc nhieàu thieän lôïi. Vì sao? Caùc Tyø-kheo phaïm haïnh khen ngôïi ñöùc kia vaø Theá Toân laïi xaùc nhaän lôøi naøy, cuõng khoâng phaûn ñoái. Ngaøy naøo ta seõ cuøng vò aáy ñöôïc gaëp nhau vaø ñaøm luaän vôùi vò aáy? Baáy giôø, taïi queâ höông mình, Maõn Nguyeän Töû giaùo hoùa ñaõ xong, sau ñoù ñi giaùo hoùa trong nhaân gian, laàn hoài ñi ñeán choã Theá Toân, ñaûnh leã saùt chaân, ngoài qua moät beân. Theá Toân thöù töï noùi phaùp cho nghe. Maõn Nguyeän Töû sau khi nghe phaùp xong, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, ñaûnh leã saùt chaân roài ra ñi, laáy Ni-sö-ñaøn vaét treân vai phaûi, ñi ñeán trong vöôøn Truù aùm. Khi aáy, coù moät Tyø-kheo töø xa troâng thaáy Maõn Nguyeän Töû laáy Ni-sö-ñaøn vaét treân vai phaûi, ñi ñeán trong vöôøn kia. Thaáy vaäy, lieàn ñeán choã Xaù-lôïi-phaát, baïch Xaù-lôïi-phaát:55 –Theá Toân thöôøng khen ngôïi Maõn Nguyeän Töû, vöøa ñeán choã Nhö Lai nghe Phaät noùi phaùp, nay ñeán trong vöôøn. Toân giaû neân bieát thôøi thích hôïp. Sau khi nghe Tyø-kheo aáy noùi, Xaù-lôïi-phaát lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, laáy Ni-sö-ñaøn

vaét leân vai phaûi ñi ñeán trong vöôøn kia. Baáy giôø, Maõn Nguyeän Töû ngoài kieát giaø döôùi moät boùng caây. Xaù-lôïi-phaát cuõng laïi ngoài kieát giaø tö duy ôû döôùi moät boùng caây. Sau ñoù, Xaù-lôïi-phaát lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, ñeán choã Maõn Nguyeän Töû. Ñeán nôi, cuøng hoûi thaêm nhau, roài ngoài qua moät beân. Xaù-lôïi-phaát hoûi Maõn Nguyeän Töû:

54. Ñeå baûn: Giaûi thoaùt kieán tueä. 55. Ñoaïn naøy coù theå do Haùn dòch töï theâm thaét, vì maâu thuaãn vôùi ñoaïn cuoái, theo ñoù, Xaù-lôïi-phaát cho tôùi khi keát thuùc ñoaïn luaän môùi nhaän ra ngöôøi ñoái thoaïi laø Maõn Nguyeän Töû. Söï kieän naøy phuø hôïp vôùi töôøng thuaät cuûa Paøli, vaø Trung A-haøm.

–Theá naøo, Maõn Nguyeän Töû, coù phaûi do56 Theá Toân maø ngaøi laøm ñeä töû tu phaïm haïnh khoâng?

Maõn Nguyeän Töû ñaùp:

–Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy.

Xaù-lôïi-phaát laïi hoûi:

56. Bieán caùch 7 cuûa Phaïm ngöõ ñaây dòch thaønh sôû do, thay vì sôû y. Neân hieåu: (chuùng ta) ôû nôi Theá Toân, hay nöông nôi Theá Toân (sôû y), maø tu phaïm haïnh. Nhö vaäy ñeå coù maïch laïc vôùi nhöõng hoûi vaø caâu traû lôøi ñoaïn sau.

–Laïi coù phaûi nhaân bôûi57 Theá Toân maø ñöôïc tu giôùi thanh tònh58 khoâng?

Maõn Nguyeän Töû noùi:

–Khoâng phaûi.

Xaù-lôïi-phaát noùi:

–Coù phaûi do taâm thanh tònh59 neân nöông nôi Nhö Lai maø tu phaïm haïnh khoâng?

Maõn Nguyeän Töû ñaùp:

–Khoâng phaûi.

Xaù-lôïi-phaát noùi:

–Coù phaûi vì kieán thanh tònh neân nöông nôi Nhö Lai maø tu phaïm haïnh khoâng?

Maõn Nguyeän Töû ñaùp:

–Khoâng phaûi.

Xaù-lôïi-phaát noùi:

–Theá naøo, coù phaûi vì khoâng do döï60 maø ñöôïc tu phaïm haïnh khoâng?

Maõn Nguyeän Töû ñaùp:

–Khoâng phaûi.

Xaù-lôïi-phaát noùi:

–Coù phaûi do haønh tích thanh tònh61 maø ñöôïc tu phaïm haïnh khoâng?

Maõn Nguyeän Töû ñaùp:

–Khoâng phaûi.

Xaù-lôïi-phaát noùi:

–Theá naøo, coù phaûi vì trí thanh tònh ôû trong ñaïo62 maø ñöôïc tu phaïm haïnh khoâng?

Maõn Nguyeän Töû ñaùp:

–Khoâng phaûi.

Xaù-lôïi-phaát noùi:

–Theá naøo, coù phaûi vì tri kieán thanh tònh maø ñöôïc tu phaïm haïnh khoâng?

Maõn Nguyeän Töû ñaùp:

–Khoâng phaûi.

Xaù-lôïi-phaát noùi:

–Nhöõng caâu hoûi vöøa roài cuûa toâi: “Coù phaûi ôû nôi Nhö Lai maø ñöôïc tu phaïm haïnh khoâng?” Toân giaû laïi ñaùp toâi raèng: “Ñuùng vaäy.” Toâi laïi hoûi: “Coù phaûi do trí tueä, taâm thanh tònh, ñaïo tri kieán thanh tònh, ñöôïc tu phaïm haïnh khoâng?” Toân giaû laïi noùi: “Khoâng phaûi.”

Vaäy vì sao Toân giaû ôû nôi Nhö Lai maø ñöôïc tu phaïm haïnh?

Maõn Nguyeän Töû ñaùp:

–Nghóa63 giôùi thanh tònh laø ñeå khieán taâm thanh tònh. Nghóa* taâm thanh tònh laø ñeå khieán kieán thanh tònh. Nghóa* kieán thanh tònh laø ñeå khieán khoâng do döï thanh tònh. Nghóa*

57. Bieán caùch 7, Haùn dòch thaønh sôû do, neân caâu hoûi trôû thaønh voâ lyù. Neân hieåu: “coù phaûi (chuùng ta) nöông nôi Theá Toân (sôû y, bieán caùch soá 7) maø tu phaïm haïnh…?” 58. Paøli: Sìlavisuddhatthaö, (coù phaûi) vì muïc ñích giôùi thanh tònh? 59. Paøli: Cittavisuddhatthaö, vì muïc ñích taâm thanh tònh. 60. Paøli: Kaíkhaøvitaraòavisuddhatthaö, ñoä nghi tònh, vì muïc ñích söï thanh tònh do vöôït qua hoaøi nghi. 61. Paøli: Paæipadaøóaøòadassanavisuddhatthaö, ñaïo tích kieán tònh, vì muïc ñích thanh tònh cuûa tri kieán veà phöông phaùp haønh trì. Thöù töï trong baûn Paøli, muïc ñích naøy ôû sau ñaïo phi ñaïo kieán tònh. 62. Paøli: Maggaømaggaóaøòadassanavisuddhatthaö, ñaïo phi ñaïo kieán tònh, vì muïc ñích thanh tònh veà söï thaáy roõ ñaâu laø Thaùnh ñaïo vaø ñaâu laø khoâng phaûi. Xem cht. treân. 63. Haùn: Nghóa, neân hieåu laø “muïc ñích.” Paøli: atthaö.

khoâng do döï thanh tònh laø ñeå khieán haønh tích thanh tònh. Nghóa* haønh tích thanh tònh laø ñeå khieán ñaïo thanh tònh. Nghóa* ñaïo thanh tònh laø ñeå khieán tri kieán thanh tònh. Nghóa* tri kieán thanh tònh laø ñeå khieán nhaäp nghóa Nieát-baøn64. Ñoù goïi laø ôû nôi Nhö Lai maø ñöôïc tu phaïm haïnh. Xaù-lôïi-phaát hoûi: –Nghóa Toân giaû noùi hoâm nay nhaém veà ñaâu? Maõn Nguyeän Töû noùi: –Nay toâi seõ ñöa ra ví duï ñeå giaûi thích nghóa naøy. Ngöôøi trí nhôø ví duï maø hieåu nghóa ñoù, ngöôøi trí töï ngoä. Gioáng nhö hoâm nay vua Ba-tö-naëc ñi töø thaønh Xaù-veä ñeán nöôùc Baø-kyø, khoaûng giöõa hai nöôùc boá trí baûy chieác xe. Baáy giôø, vua Ba-tö-naëc ra khoûi thaønh, leân chieác xe thöù nhaát, ñeán chieác thöù hai; leân chieác thöù hai, boû chieác thöù nhaát laïi; ñi veà tröôùc moät laùt, laïi leân chieác thöù ba vaø boû chieác thöù hai laïi; ñi veà tröôùc moät laùt, laïi leân chieác thöù tö vaø boû chieác thöù ba laïi; ñi veà tröôùc moät laùt, laïi leân chieác thöù naêm

vaø boû chieác thöù tö laïi, ñi veà tröôùc moät laùt, laïi leân chieác thöù saùu vaø boû chieác thöù naêm laïi; ñi veà tröôùc moät laùt, laïi leân chieác thöù baûy vaø boû chieác thöù saùu laïi ñeå vaøo nöôùc Baø-kyø. Baáy giôø, vua Ba-tö-naëc ñaõ ñeán trong cung, neáu coù ngöôøi hoûi: "Hoâm nay Ñaïi vöông ñi coã xe naøo ñeán cung naøy?" thì vua aáy seõ ñaùp theá naøo? Xaù-lôïi-phaát ñaùp: –Neáu coù ngöôøi hoûi thì seõ ñaùp nhö vaày: "Toâi ra khoûi thaønh nöôùc Xaù-veä, tröôùc leân xe thöù nhaát ñeán xe thöù hai; laïi boû xe thöù hai, leân xe thöù ba; laïi boû xe thöù ba, leân xe thöù tö; laïi boû xe thöù tö, leân xe thöù naêm; laïi boû xe thöù naêm, leân xe thöù saùu; laïi boû xe thöù saùu, leân xe thöù baûy ñeán nöôùc Baø-kyø. Vì sao? Vì taát caû nhôø xe tröôùc ñeán xe thöù hai, laàn löôït laøm nhaân cho nhau ñeán ñöôïc nöôùc kia." Neáu coù ngöôøi hoûi thì neân traû lôøi nhö vaäy. Maõn Nguyeän Töû ñaùp: –Nghóa* giôùi thanh tònh cuõng laïi nhö vaäy. Do taâm thanh tònh maø ñöôïc kieán thanh tònh; do kieán thanh tònh maø ñöôïc ñeán tröø do döï; do nghóa khoâng do döï maø ñöôïc ñeán haønh tích thanh tònh; do nghóa haønh tích thanh tònh maø ñeán ñöôïc ñaïo thanh tònh; do nghóa ñaïo thanh tònh maø ñeán ñöôïc tri kieán thanh tònh; do nghóa tri kieán thanh tònh maø ñeán ñöôïc nghóa Nieát-baøn, do ñoù maø ôû nôi Nhö Lai ñöôïc tu phaïm haïnh. Vì sao? Vì nghóa giôùi thanh tònh laø töôùng chaáp thuû65, nhöng Nhö Lai daïy khieán tröø chaáp thuû*. Nghóa taâm thanh tònh cuõng laø töôùng chaáp thuû, nhöng Nhö Lai daïy tröø chaáp thuû cho ñeán nghóa tri kieán cuõng laø chaáp thuû. Nhö Lai daïy tröø chaáp thuû cho ñeán Nieát-baøn, do ñoù maø ôû nôi Nhö Lai ñöôïc tu phaïm haïnh. Neáu chæ vì giôùi thanh tònh maø nöông nôi Nhö Lai tu phaïm haïnh, thì ngay keû phaøm phu cuõng seõ dieät ñoä.66 Vì sao? Vì keû phaøm phu cuõng coù giôùi phaùp naøy.67 Theá Toân ñaõ daïy, theo thöù lôùp thaønh ñaïo maø ñeán ñöôïc Nieát-baøn giôùi, chaúng phaûi chæ coù giôùi thanh tònh maø ñeán ñöôïc dieät ñoä. Gioáng nhö coù ngöôøi muoán leân treân laàu baûy taàng, phaûi theo thöù baäc maø ñi leân.

64. Paøli: Óaøòadassanavisuddhi yaøvadeva anupaødaøparinibbaønatthaø, tri kieán thanh tònh laø vì muïc ñích Voâ dö Nieát-baøn (khoâng coøn chaáp thuû). 65. Nguyeân Haùn: Thoï nhaäp chi maïo . 66. Ñoaïn dòch Haùn naøy toái nghóa. So saùnh Paøli: Xaù-lôïi-phaát hoûi, "Phaûi chaêng giôùi thanh tònh laø Nieát-baøn khoâng coøn chaáp thuû?" cho ñeán "tri kieán thanh tònh laø Nieát-baøn khoâng coøn chaáp thuû?" Maõn Nguyeän Töû ñeàu traû lôøi khoâng phaûi. Nhöng ngoaøi caùc phaùp ñöôïc hoûi ñoù cuõng khoâng coù phaùp naøo ñeå ñeán Nieát-baøn. Neáu khoâng, phaøm phu cuõng ñaït ñeán Nieát-baøn, vì phaøm phu khoâng coù nhöõng phaùp ñoù. 67. Caâu naøy Haùn dòch roõ raøng sai. Vì caùc phaùp maø Xaù-lôïi-phaát vöøa hoûi nhaát ñònh khoâng theå coù nôi phaøm phu. Xem cht. treân.

Nghóa giôùi thanh tònh cuõng laïi nhö vaäy; daàn daàn môùi ñeán taâm. Do taâm maø ñaït ñeán kieán. Do kieán maø ñaït ñeán khoâng do döï. Do khoâng do döï maø ñaït ñeán haønh tích thanh tònh. Do haønh tích thanh tònh maø ñeán ñöôïc ñaïo. Do ñaïo thanh tònh maø ñaït ñeán tri kieán. Do tri kieán maø ñaït ñeán Nieát-baøn. Baáy giôø, Xaù-lôïi-phaát lieàn khen: –Laønh thay, laønh thay, nghóa naøy ñöôïc noùi thaät kheùo leùo. Toân giaû teân laø gì?68 Caùc Tyø-kheo phaïm haïnh goïi Toân giaû hieäu gì?

Maõn Nguyeän Töû noùi: –Toâi teân laø Maõn Nguyeän Töû. Hoï meï laø Di-ña-na-ni.69 Xaù-lôïi-phaát noùi: –Laønh thay, laønh thay, Maõn Nguyeän Töû! Trong phaùp Hieàn thaùnh thaät khoâng ai saùnh baèng Toân giaû; trong loøng chöùa ñöïng cam loà, laïi ban phaùt voâ cuøng. Nay toâi ñaõ hoûi nghóa raát saâu, Toân giaû ñeàu ñaõ giaûi ñaùp taát caû. Cho duø caùc vò phaïm haïnh ñoäi ngaøi treân ñaàu maø ñi khaép theá gian, cuõng khoâng theå baùo ñaùp ñöôïc ôn naøy. Nhöõng ai ñeán thaân caän, hoûi han, ngöôøi aáy seõ ñöôïc nhieàu thieän lôïi. Nay toâi cuõng ñöôïc lôïi nhieàu nhôø söï chæ giaùo ñoù. Maõn Nguyeän Töû ñaùp: –Laønh thay, laønh thay! Nhö nhöõng lôøi Toân giaû noùi! Toân giaû teân laø gì? Caùc Tyø-kheo goïi Toân giaû laø gì? Xaù-lôïi-phaát ñaùp: –Toâi teân Öu-ba-ñeà-xaù. Meï teân Xaù-lôïi. Caùc Tyø-kheo goïi toâi laø Xaù-lôïi-phaát. Maõn Nguyeän Töû noùi: –Hoâm nay toâi cuøng ñaõ baøn luaän vôùi baäc Ñaïi nhaân. Vaäy maø tröôùc ñoù toâi khoâng bieát vò ñaïi töôùng70 cuûa phaùp ñeán nôi naøy! Neáu toâi bieát Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñeán ñaây thì khoâng daùm cuøng bieän luaän ñoái ñaùp nhö vaäy. Nhöng Toân giaû hoûi nghóa raát saâu naøy, neân tieáp theo ñoù toâi ñaõ giaûi ñaùp. –Laønh thay, Xaù-lôïi-phaát! Vò Thöôïng thuû trong caùc ñeä töû cuûa Phaät, thöôøng an truù vôùi phaùp vò cam loà. Duø cho caùc vò phaïm haïnh ñoäi Toân giaû Xaù-lôïi-phaát treân ñaàu maø ñi khaép theá gian, töø naêm naøy qua naêm khaùc, cuõng khoâng theå baùo ñaùp ñöôïc ôn aáy chuùt naøo. ÔÛ ñaây, coù chuùng sinh naøo ñeán hoûi thaêm, thaân caän Toân giaû, ngöôøi aáy seõ coù ñöôïc nhieàu lôïi. Chuùng toâi cuõng ñöôïc lôïi nhieàu. Baáy giôø, hai Hieàn giaû ñaøm luaän vôùi nhau trong khu vöôøn aáy nhö vaäy. Sau khi hai ngöôøi nghe ñieàu ñaõ ñöôïc noùi, ñeàu hoan hyû phuïng haønh.

68.

Caâu hoûi naøy maâu thuaãn vôùi ñoaïn töôøng thuaät treân. Xem cht. treân.

69.

Di-ña-na-ni . Skt. Maitraøyaòi, nhöng Paøli: Mantaøni.

70.

Nguyeân Haùn: Ñaïi chuû . Xaù-lôïi-phaát ñöôïc xöng tuïng laø vò ñaïi töôùng quaân cuûa Chaùnh phaùp.

Keä toùm taét

Ñaúng phaùp vaø Truù ñaïc

Duï nöôùc vaø thaønh quaùch

Thöùc, Quaân-ñaàu, hai luaân

Baø-maät vaø baûy xe.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.